

UDSTILLING EN KUNSTNERISK OG VIDENSKABELIG UNDERSØGELSE

Verden er også indeni

Ny udstilling om menneskekroppen og dens omverden trækker tråde på kryds og tværs.

Af Mikkel Bjerg Kristensen
mbk@ing.dk

Tiden, rummet, mikrober, generationer – og menneskets påvirkelige krop.

Udstillingen *Verden er i dig* på Kunsthal Charlottenborg er en kunstnerisk og videnskabelig undersøgelse af fire af de ting, som i tæt sammenspil former menneskets krop og sind nu, her og videre fra generation til generation.

Fra den russiske rumforsknings bedstefar, Konstantin Tsiolovsky, til de mikroorganismer, der gør os i stand til overhovedet at eksistere. Fra knapper og knappenåle, der sætter sig fast i halsen, til kunstnere og videnskabsfolk, der smager på rumstøv og meteoritter eller designer rumdragter, der skal simulere tyngdekraften.

Uanset, hvor man begynder eller slutter, når man bevæger sig rundt i udstillingen, støder man på forbindelser, der forklarer, hvordan både livet på Jorden og i rummet er betinget af den omverden, vi på samme tid påvirker og bliver påvirket af.

Udstillingen er blevet til i samarbejde mellem Kunsthal Charlottenborg og Medicinsk Museion. Ifølge Adam Bencard, der sammen med Jacob Lillemose står bag ideen til udstillingen, er den et resultat af 10-15 års samtaler om menneskets forhold til omverdenen – og vice versa.

Revolutionerende rumrejser

Adam Bencard, lektor på Medicinsk Museion og co-kurator på udstillingen, forklarer, at forståelsen af menneskekroppen i højere og højere grad også er blevet et spørgsmål om omverdenen.

»Igenennem det 20. århundrede bevægede forskningen sig længere og længere ind i kroppen. Det har vist sig, at der inderst inde findes sammenhænge med det, der omgiver os. Lyde, lys, stress, hormoner og mikrober påvirker både kroppen her og nu og det genetiske arvemateriale, vi viderefører. Hvis man virkelig vil forstå menneskets krop, skal man også forstå menneskets omverden,« siger han.

Og selvom det har taget videnskaben mere end et øjeblik at undersøge de sammenhænge, har mennesket gjort sig forestillinger om sammenspillet hele vejen op igennem vores historie. Kunstkritiker og co-kurator Jacob Lillemose forklarer, at

den russiske rumforskning eksempelvis havde for øje, at en radikal forandring af vores omverden ville have stor betydning for både menneskets krop og psykologi.

»Den russiske rumforsknings store pionér, Konstantin E. Tsiolovsky, havde en idé om, at menneskeheden fremtid lå i kosmos. Som et af hans berømte citater lyder: »Jorden er menneskeheden vugge, men man kan ikke leve i vuggen for altid.« Det er en fremtid, vi endnu kun kan nærme os gennem gisninger, spekulation og videnskab. Det var også det, Tsiolovsky gjorde. Gjorde sig forestillinger i krydsfeltet mellem ingeniørvidenskab, filosofi og science fiction,« siger Jacob Lillemose.

I den del af udstillingen, hvis tema hedder Rummet, kan man se skitser, der er udarbejdet af Tsiolovsky i 1932, mens fortællinger og kunstværker, der har at gøre med epigenetik, er udstillet under temaet Generationer. Epigenetik dækker over et fænomen, hvor geners adfærd ændres i kraft af adfærd og omgivelser, uden at selve dna-koden ændres.

I samme tema kan man også se et eksemplar af den rumdragt, Andreas Mogensen havde på i forbindelse med sin tur til ISS i 2015. Rumdragten er designet til at trykke kroppen sammen for at simulere tyngdekraftens påvirkning på menneskekroppen i det lufttomme rum på ISS.

Mens rumdragten skal hjælpe mennesket med at tage omgivelser fra Jorden med sig ud i rummet, forsøger et andet værk i samme afdeling af udstillingen at forberede kroppen på at træde ind i en ny omverden:

»En af kunstnerne, Ralo Mayer, kom en dag helt instinktivt til at slikke på et lille stykke meteorit, vi havde fundet til udstillingen. Som forælder ved man måske, at børn sanser deres omverden med munden, så da han sendte et billede af det, ledte det mine tanker hen på, at når vi rejser ud i rummet, er vi som spædbørn, der skal udforske helt nye verdener,« siger Jacob Lillemose.

Ideen har taget form i en film, hvor Ralo Mayer sætter sig selv i kontakt med fremmedlegemer fra rummet ved blandt andet at producere medicin af rumstøv, som skal forberede ham på mødet med en fremmed og anderledes omverden.

Hidtil ukendt dræbende virkning

I udstillingens tema Mikrober finder man fortællingen om den mikrobiologiske del af vores omverden, som findes i kolonier både i og på vores kroppe.

Luke Jerram, 'Gaia', 2018. Med sine syv meter i diameter er Gaia 1,8 millioner gange mindre end Jorden.

Foto: David Stjernholm

Till Rabus, Automate à fleurs/Flower night-dispenser, 2009. Oliemaleri udstillet under temaet Tid.

Foto: Aeroplastics plc

Adam Bencard forklarer, at det moderne og postmoderne samfund forsøgte at styre menneskets omverden op igennem det 20. århundrede, mens videnskaben nu i højere grad beskæftiger sig med at finde ud af, hvordan omverdenen også styrer os:

»Vi opdagede først og fremmest mikrober som fjender. Vi brugte formaldehyd til at styre mikroberne i maven og pesticider til at styre biologien på vores marker. Men den tænkning har jo en slagside, som bliver tydeligere og tydeligere. Det peger os i retning af spørgsmålet: hvad skal vi stille op, når påvirkningerne fra den omverden, vi har udviklet os i, forandres,« siger Adam Bencard.

Eksempelvis var anvendelsen af DDT fra 1945 og frem et redskab,

som skulle komme insektproblemer til livs, men som viste sig også at påvirke menneskets mulighed for at give livet videre. Når man bevæger sig fra temaet Mikrober til temaet Generationer, støder man på en giftspray, som netop anvendte DDT:

»Hvis vi kigger på den her giftspray, står der jo direkte på den, at den har en hidtil ukendt dræbende virkning. Det er lige ud af 1950'erne, og for mig illustrerer den meget godt, hvor blinde vi har været for, hvordan vores påvirkning på verden også ender med at påvirke os selv.«

Vores omverden er grundlaget for selve vores eksistens, men den udfordrer os på samme tid og bringer vores liv i fare. Et af de objekter, der står i midten af udstillingen, er en samling af genstande, der har siddet

fast i halsen på patienter, der siden er blevet fjernet fra kroppen i livsreddende manøvrer:

»Det, at verden er i dig, har forskellige konsekvenser, i forhold til hvor man befinder sig. Nogle sluger en knap eller en sikkerhedsnål, nogle bor i forurenede områder, og nogle bliver fjernet fra eller rejser væk fra den verden, der har formet dem. Nogle bliver til Superman, og andre bliver slået omkuld af de fremmede mikroorganismer som den invaderende hær fra det ydre rum i H. G. Wells' (radiodrama, red.) 'The War of the Worlds'.« ■

'Verden er i dig' Kunsthal Charlottenborg, Kongens Nytorv 1, København K. Udstillingen åbnede i onsdags og løber frem til 16. januar 2022. Læs mere på kunsthalcharlottenborg.dk.